

MEDVĚDÍN

FREDRIK BACKMAN (BACKMAN, Fredrik. *Medvědín*. Přeložila Helena MATOCHOVÁ. [Praha]: OneHotBook, 2017.)

čtenářská dílna

- 1. Do podvojného deníku si v průběhu četby zapište tři až pět krátkých úryvků, papír přeložte napůl, vlevo úryvky, po přečtení všech ukázek pak vpravo doplňte komentáře s odůvodněním, proč jste si vybrali právě tyto. (Je důležité pamatovat na to, abychom po každém čtení nechali chvilku času na případný zápis.)
Přečteme si první ukázkou z knihy a zkusíme pochopit, v jaké situaci se postavy ocitly, kde se děj odehrává a co bude dál.**

Je půlka března, ale na nohy se jí stejně lepší sníh, slzy jí z očí tečou horké, ale z brady už odkapávají zmrzlé. „V tomhle městě se nedá žít, tohle město se musí přežít,“ říkává často její matka a nikdy v tom nebylo tolik pravdy.

Maya si přitáhne bundu těsně k tělu, nepamatuje si, jak se jí povedlo si ji obléknout, halenku má roztrhanou, kůži na zápěstích a krku černou od modřin. Za sebou slyší Amata, ale nezastavuje se, kluk ještě chvíli klopýtá sněhem a pak zakopává a padá na kolena. Je opilý a zničený, volá ji jménem. Maya se nakonec zastavuje, zatíná pěsti a otáčí se, pláče jak zoufalstvím, tak vzteky.

... „Musíme... musíš...“

„Co? Co musím, Amate? Co do prdele JÁ musím?“

„Někomu to říct... policii... nebo komukoli, musíš...“

„Ale to nemá cenu, Amate. Je jedno, co řeknu, nikdo mi nebude věřit...“

„Proč ne?“

Maya si utírá oči hřbetem rukavice, ušpiní si ji očními linkami. Teď už brečí i Amat. Je jim patnáct a během jediné noci se jim zhroutil celý svět. Míjí je auto, Maye se v záři reflektorů rozsvítí oči. Když auto přejede, něco v očích i v nitru jí pohasne.

„Protože tohle je zasraný hokejové město.“ (s. 178)

- 2. Přemýšlejte nad tím, jaké byly rodiny Mayi a Kevina. Čím se odlišovaly, čím si byly podobné?**

Rodiče si ještě nevšimli, že je doma, myslí si, že spí u Any. Až otevřou dveře a zatváří se překvapeně, Maya jim řekne, že je nemocná, navlékla si na sebe dvě vrstvy termoprádla, aby měla určitě rozpálené čelo. Nedokáže rodičům říct pravdu, nemá to srdce jim udělat něco takového, ví, že by to nepřežili. Neuvažuje jako někdo, komu ublížili, ale jako pachatel: myslí jen na to, že se to nikdo nesmí dozvědět, že musí zamést všechny stopy. A tak zatímco táta veze Lea na trénink a máma jde nakupovat, vyplíží se Maya z pokoje a jde si vyprat včerejší oblečení, aby na něm nikdo nenašel skvrny. Roztrhanou halenku dá do igelitky a vydá se ke dveřím. U nich se ale zastaví a několik dalších hodin se bude klepat ve vchodě, protože se bude bát pustit se až k popelnicím. (s. 183)

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejková.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.

Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).

Kevinovi rodiče se vrací domů pozdě. Dům vypadá tak, jako když ho opouštěli. Kevin dělá, že spí, a oni na jeho dveře nezaklepou. Otec v kuchyni najde dva čtverečkované listy papíru, na kterých mu Kevin pečlivě sepsal statistiky ze všech třetin zápasu. Odehrané minuty, střely, přihrávky, góly, hry v přesilovce a oslabení, držení puku, trestné minuty, chyby. Otec papír chvíli studuje ve svitu jediné lampy a usmívá se tak, jak ho nikdo neviděl už dlouho. Je tak hrdý, že kterýkoli jiný chlap s menší schopností sebeovládání by šel nahoru za svým synem a dal mu pusu na čelo.

Matka si všimne věcí, které otec přehlédl. Vidí obrazy, jež uklízečka pověsila jinam, než kam patří. Stůl v obýváku stojící nakřivo. Taky zapomenutý kousek igelitu, který se přilepil zesponu na pohovku. A hlavně vidí naražené dveře do sklepa.

Zatímco je otec v kuchyni, Kevinova matka se zhluboka nadechne a vši silou pošle do dveří svůj kufr na kolečkách. Manžel přiběhne a ona se omluví a řekne, že zakopla a kufr jí takhle nešťastně ujel. (s. 188)

Kevinův otec si uváže kravatu, upraví manžetové knoflíčky a vezme tašku. Nejdřív chce na syna jen zavolat od prahu, jak to dělává vždycky, ale nakonec si to rozmyslí a jde ke dveřím na zahradu. Odloží tašku a vezme si hokejku. Pak chvíli na střídačku střílejí. To nedělali snad už deset let. (s. 191)

3. Kdo je Ana?

Ana jde do školy sama. V ruce drží telefon jako zbraň, na displeji má Mayino číslo a prst drží na tlačítku vytáčení jako na spoušti, nakonec jí ale nezavolá. Ze všeho nejvíc si slibovaly, že se nikdy nenechají ve štychu, a nikdy přitom neměly na mysli otázku bezpečnosti, šlo o to, že díky tomu slibu si byly rovné. Jinak si totiž nebyly rovné v žádném ohledu. Ana je dobrá výhradně v tom, co se dělá venku, tam jí Maya potřebuje, ale jakmile se vrátí domů, Aně se okamžitě připomene, že Maya vede lepší verzi jejího života. Maya má oba rodiče. Bratra. Domov, kde to nesmrdí cigaretami a vodkou. Je chytrá, vtipná a oblíbená. Má lepší známky. Hudební sluch. Umí se oblékat. Má přátele. A líbí se klukům.

Kdyby Ana opustila Mayu někde v divočině, tak by tam kamarádka umřela. Jenže Maya prostě nepochopila, že nechat Anu samotnou na party pro ni znamená totéž. Slíbily si, že se nikdy nenechají ve štychu, jen díky tomu si byly rovné. (s. 196)

4. Zkuste na internetu vyhledat, jaké procento znásilněných žen přibližně nahlásí trestný čin na policii. Proč myslíte, že se k tomu odhodlala Maya a jaké to pro ni bylo?

V očích jednoho rodiče vidí Maya bezmezný vztek, v očích druhého totální prázdnotu. Pak jede s mámou do nemocnice. A táta jede opačným směrem do Medvědína.

Přijdou dny, kdy se Mayi budou ptát, jestli v tu chvíli chápala veškeré důsledky toho, že šla na policii a řekla pravdu. A ona kývne. Občas má dojem, že byla taky úplně jediná, kdo to chápal. Mnohem později, za nějakých deset let, si bude říkat, že největší problém tkvěl v tom, že nebyla tak šokovaná jako všichni dospělí okolo. Jako by byli nevinnější než ona, jí sice bylo patnáct, ale měla přístup na internet, už věděla, že pro holku je svět kruté místo. Rodiče by si v životě nepředstavili, že se něco takového vůbec může stát, Maya jen nepočítala s tím, že se to stane zrovna jí. Takže spadla z menší výšky.

Za deset let si řekne, že „to byla ale hrůza“, a vybaví si i ty nejmenší detaily. Třeba že jeden z policistů měl moc velký snubní prstýnek, který mu neustále padal a zvonil o stůl. A že se jí ten muž ani jednou nepodíval do očí, neustále se jí díval jen na ústa nebo na čelo. (s. 228)

5. Přečtěte si alespoň část článku, který se věnuje mýtům kolem znásilnění. Diskutujte.

<https://denikn.cz/6666/nikdo-mi-to-nebude-verit-budu-za-kravu-myty-a-fakta-o-sexualnim-nasili/>

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejková.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.

Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).

Po přečtení dalšího úryvku přemýšlejte nad tím, čeho se Ana bála.

V pokoji na zemi sedí Ana vedle postele své nejlepší kamarádky a na klíně má notebook. Občas zkontroluje, že Maya ještě spí. Pak jde znovu na stránky, kam zcela určitě všichni ze školy budou psát, až zjistí, co se stalo. Prochází si tichou změť zatím nezměněných statusů, pár fotek koček a smoothie, sem tam nějaká zklamaná poznámka o tom, že junioři prohráli. Ale nic jiného. Zatím. Ana znovu nechává obnovit všechny stránky. Bydlí tady od narození, ví, jak rychle se tu informace šíří, někdo bude znát někoho, kdo zná někoho, kdo má bráchu policajta nebo kamaráda, co pracuje v novinách, případně mámu, která dělá ošetřovatelku v nemocnici. Někdo někomu něco řekne. A vypukne peklo. (s. 255)

6. Před závěrečnou ukázkou se nejprve pokusíme o vlastní definici „lásky“ a „nenávisti“. V čem je „nenávist jednoduchá“? Budeme přemýšlet nad tím, jak se Maya cítila a proč je důležité, abychom nebyli zticha. Odhadnete, kdo nemlčel a dívky se zastal?

Nenávist dovede být hluboce stimulující. Svět je rázem pochopitelnější a méně děsivý, když s někým sdílíme přátele i nepřátele, je to my proti nim, v dobrém i ve zlém. Nejjednodušší způsob, jak sjednotit skupinu, není pomocí lásky, protože ta je komplikovaná a klade požadavky. Nenávist je jednoduchá.

Při konfliktu si tedy ze všeho jako první vybereme stranu, protože je to jednodušší než mít celou dobu na paměti dva pohledy na věc. Za druhé najdeme fakta, která potvrzují, co si chceme myslet, aby všechno bylo hezčí a život plynul vpřed jako obvykle. A za třetí odlidštíme nepřítel. Na to existuje spousta postupů, ale nejjednodušší je připravit ho o jméno.

Takže když padne noc a pravda vyjde najevo, v Medvědině už nikdo do mobilu ani do počítače nenapíše „Maya“, všichni píšou „M“. Nebo „mladá žena“. Případně „ta štětka“. Nikdo nemluví o „znásilnění“, nýbrž o „obvinění“. Ze začátku říkají „nic se nestalo“, pak přejdou na „a jestli ano, tak dobrovolně“, postupně to eskaluje do „a jestli ne dobrovolně, tak si za to může sama, co si myslela, když se ožrala a šla s ním na pokoj?“. Začíná to tím, že to „sama chtěla“, a končí tím, že si to „zasloužila“.

Přesvědčit ostatní, že někoho nemají vnímat jako člověka, jde hrozně rychle. A když je dost lidí dostatečně zticha, stačí hrstka hlasů, aby to vypadalo, že křičí všichni. (s. 263)

- **Podívejte se na trailer k seriálu HBO podle Backmanovy knižní předlohy a pojmenujte tři emoce, které ve vás vyvolal. Přemýšlejte nad tím, zda pocity z ukázek knihy byly podobné/jiné a proč. Zkuste formulovat písemně, pak sdílejte se sousedem v lavici, pak (dobrovolně) při diskuzi s ostatními ve třídě:**
https://www.youtube.com/watch?v=EkFmEk_LOcY
- **Nyní se vrátíme ke svým zápiskům. Do pravé části doplníme důvody, proč jsme si vybrali právě tyto. Sdílíme se sousedem v lavici. Pak dobrovolně před celou třídou v diskuzi moderované učitelem.**
- **Mohou mít podobné příběhy „dobrý konec“? Proč ano, proč ne? Chtěli byste si přečíst, jak kniha dopadla? Podívat se na seriál?**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Marcela Svejková.

Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz; ISSN 1802-4785.

Provozuje Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR).